

Írta: Mira Lászlóné, Sófalvi Tímea, Száva Piroska

Prevenció a XV. kerületben

Csoportmunka Újpalotán

Az 1997/98-as tanévben az Újpalotai Családsegítő Szolgálat, a Láncszem Utcai Szociális Gondozóbázis, a Végvár Ifjúsági Ház és a Fióka Gyermejjóléti Szolgálat munkatársai közös szervezésében létrejött egy középiskolásokat célzó preventív csoportmunka.

Két középiskolát, a Dózsa György Gimnáziumot és a Petőfi Sándor Közgazdasági Szakközépiskolát és Gimnáziumot kerestük meg.

A Dózsa György Gimnáziumban hat osztályban elindultak a foglalkozások kéthetente egy-egy osztályban az osztályfőnöki óra keretében. Párokban vezettük a preventív csoportokat, minden pár két osztályban.

A Petőfi Sándor Közgazdasági Szakközépiskola és Gimnáziumban az érdeklődő osztályfőnökökkel egyeztettünk, és két-két bemutató órát tartottunk három osztályban is azzal a végszóval, hogy ha tetszett nekik, akkor a második tanítási félévben önkéntesen, délután lehetne végigvinni a programot.

A foglalkozásokon beszélgetések, előadások, játékok segítségével olyan témákat dolgoztunk fel, amelyek leginkább foglalkoztatják, érintik, veszélyeztetik őket, pl. drog, AIDS, pályaválasztás nehézségei, párválasztás, szülő-gyermek kapcsolat stb...

A foglalkozások lebonyolításához segédeszközöket is használtunk: ismeretterjesztő szóróanyagokat, kreatív eszközöket.

Ezek a foglalkozások sikeresek voltak, a gyerekek részéről pozitív visszajelzést kaptunk. Úgy tűnik, óriási igény van ebben a korosztályban ilyen vagy hasonló jellegű csoportokra, preventív munkára.

Tapasztalataink szerint még a legjobban előkészített programok esetében is felmerülnek nehézségek, az adott diákcsoporthoz, szituációhoz, környezethez rugalmasan kell alkalmazkodnunk (pl. az iskola adottságaihoz, a tanárok és az igazgató igényeihez stb).

Az eddigiek alapján úgy tűnik, hogy hatékonyabbá tehetjük a preventívot, ha a diákok részéről önkéntes alapon történik, esetleg iskolai időn kívül, délutáni foglalkozások keretében. A preventív csoport létszámát maximálni kell, max. 20 fő.

Tanulásgként levonhatjuk, hogy nem elég megajánlani a pedagógusok és a szülők részére a tájékoztató jellegű előadásokat, hanem a program szerves részévé kell ezeket tenni. Ezzel sok félreértés elkerülhető, és az esetleges felmerült igényekre reagálni lehet.

Munkánkat jelentősen megkönnyítette a szupervízió, sok tapasztalattal gazdagodtunk általa.

Fontosnak tartjuk a jövőben is az intézményi háttérrel biztosítani, az egyéni konzultációs lehetőséget felajánlani a program résztvevőinek.

Mivel ez még egy viszonylag új és nem a megszokott tevékenységi forma a Szolgálaton belül, ezért sok időt igényel a megvalósítása; támogatásra és türelemre van szükség az intézmény és a kollégák részéről.

Jövőbeni terveink közé tartozik, hogy ezzel a programmal nemcsak a középiskolásokat, hanem az általános iskolák felső tagozatosait is megcéloznánk.

Kamasztábor Mátrakeresztesen

A tábor célcsoportja a 12-1-6 éves korosztály volt. Már az iskolai tanév alatt beindított a Családsegítő Szolgálat egy prevenciós csoportot a XV. kerület két középiskolájában, melynek igen nagy visszhangja volt. Az év során szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a fiatalok részéről nagy az érdeklődés az ilyen jellegű programok iránt. Sokan jelezték, hogy az év közben elkezdett munkát szívesen folytatnák a szünidőben is, valamint akadt jelentkező a Családsegítőbe járó családok részéről is.

Szolgálatunk munkatársai azt gondolták, hogy egy intenzívebb tábor keretében e jogos igény kielégíthető.

A tábor helyszíne Mátrakeresztes volt, amely ideális környezetet biztosított a résztvevők számára. A tábor megvalósításához segítséget és támogatást a Szalmaszál Alapítványtól kaptunk.

A foglalkozásokon egy színdarabot, Shakespeare: Szentivánéji álom című művét állítottuk színpadra: ének, tánc, pantomim, próza segítségével, verbális és non-verbális módon; megterveztük és elkészítettük a díszleteket, tanultunk sminkelés technikát, és megcsináltuk a szereposztást. Munkánk során a drámapedagógia elemeiből merítettünk. Technikai segédeszközöket is használtunk, a foglalkozásokon videofelvételeket készítettünk. A felvételeket közösen visszanezve mindnyájan sokat tanultunk belőle.

Minden délelőtti foglalkozás fókuszának egy, a darabbal kapcsolatos problémahelyzetet választottunk.

Megismerkedtünk a darab helyszínével (hol és mikor játszódik), a földi világ szereplőivel, tisztáztuk az egymáshoz való viszonyukat. Ezután megpróbáltuk közösen elképzelni a szereplők küllemét (testalkatukat, arcukat, ruhájukat, eszközeiket), majd lerajzoltuk őket. Majd a darab dramaturgiájához illeszkedő témát dolgoztunk fel: „Mi segíti vagy nehezíti azt, hogy a barátomat mások előtt felállaljam?” Délután hozzáláttunk a jelmezek, díszletek elkészítéséhez. Másnap kirándultunk Kékestetőre, a következő foglalkozáson, pedig a tündérvilág szereplőivel ismerkedtünk meg, megterveztük jelmezeiket. A következő témát dolgoztuk fel beszélgetésekkel, játékokkal: „A féltékenységről: Bízhatok benned?”.

A következő nap strandolás következett, majd elkészítettük a tündérek jelmezeit, és sminkelni tanultunk, arcfestési technikákat sajátítottunk el.

Az utolsó nap témája ez volt: „Milyenek látnak engem, milyenek látok másokat?”. A történet lezárásaként megtanultuk a színdarab zárszavát, Puck monológját, s mindenki szerepe szerinti jelmezben az elkészített díszletek között kórusban elszavalta.

A délutáni szabad programokon lehetőség volt sportolni, játszani.

Táborunk vendége volt még egy vándormozis csapat, akik egy este a Cigányok ideje című filmet vetítették le nekünk. A film után beszélgettünk más kultúrákról, szokásokról, másságról, toleranciáról. A film nagyon megérintette a gyerekeket.

A fiatalok nagyon élvezték a programokat, rendkívül kreatívak voltak, s mindegyikük valamilyen területen kimagasló teljesítményt nyújtott: kézügyességben, mozgásban, művészettörténetben. Megismerkedtek a görög kultúrával, szokásokkal, zenével, belekóstoltak a színjátszás rejtelmeibe is. Mindenkinek lehetősége volt kipróbálnia magát helyzetekben, ügyességi feladatokban, s mindezt védett körülmények között tehetette meg. A színházi keret burkoltan olyan készségek fejlesztését tette lehetővé, melyekre az iskolai keretek között nincs alkalom. A közös feladatok, főzések során csapatmunkára volt szükség, így egy összetartó kis közösség kezdett kialakulni.

Mivel ezek a fiatalok olyan családokban nőnek fel, ahol rengeteg a probléma, ez az egy hét kiszakadás számukra felejthetetlen élményt jelentett. Már a tábor vége felé elkezdték tervezgetni a folytatást. Elképzelhetőnek tartjuk, hogy e tábor folytatásaként évközben drámacsoport szerveződik, s talán jövőre is lesz tábor.

Szabadidős programok

Az Újpalotai Családsegítő Szolgálat az 1997/98 -as tanévben kreatív gyermekcsoportot indított a gondozott családok számára. A program sikeres volt, s a szülők és gyermekek részéről is felmerült az igény, hogy szívesen részt vennének hasonló programokban a tavaszi, illetve a nyári szünetben is.

Újpalota egy hatalmas lakótelep, s igen szűkek a lehetőségek a szabadtéri programokra, tartalmaz kikapcsolódásra. A „kulcsos gyerekek” gyakran a nagy bevásárlóközpontokban lézengnek, csellengnek egész nap. Ezek a fiatalok amúgy is sokproblémás családokban nőnek fel, így fokozottabban ki vannak téve annak a veszélynek, hogy elkallódnak, kapcsolatba kerülnek a bűnözéssel, drogokkal.

Fontosnak tartjuk az olyan preventív jellegű kezdeményezéseket, amelyek nemcsak kellemes időtöltést jelentenek a fiatalok számára, hanem készségfejlesztésre, ismeretterjesztésre is alkalmasak, és anyagi szempontból is elérhetőek, megfizethetőek a rászoruló családok számára. Ezért pályázat útján is szereztünk pénzt ezekre a programokra.

A tavaszi szünetben egy héten át tartottunk színes programokat, egyre nagyobb látogatottsággal. Jártunk az Állatkertben, festettünk húsvéti tojásokat, megnéztük a Kolibri Színház „Mosható és barátai” című darabjának bemutatóját. Kertészkedtünk is: rendbe tettük a Családsegítő kertjét, és minden gyerek örökbefogadott egy növényt, amit ő ültetett, A gyermekek nagyon élvezték a programokat, az egyes programokon kb. 13-15 gyermek vett részt, voltak, akik több nap is visszatértek.

A tavaszi sikereken fellelkesülve úgy döntöttünk, hogy nyáron is folytatjuk. Az iskola befejezése és a táborok indulása között kb. két hét volt, így ekkor, június második felében tartottuk az igazán változatos programokat.

Kirándulást szerveztünk a Budakeszi Vadasparkba, a Budai Várba, csónakáztunk a Városligetben. Jártunk a Közlekedési Múzeumban és a Csodák Palotájában. Tartottunk Sportnapot, és egy esős napon, kreatív foglalkozáson mozaikot készítettünk színes papírból, kagylóból, termékekből, gyurmából.

A program lezárásaként bográcsolással egybekötött családi vetélkedőt szerveztünk, melyen nyerni is lehetett: egy családi ebédet a Kék Pisztráng étteremben, mozijegyeket a Toldy Moziba és egy nagy tortát, mely a Pálmay Cukrászda ajándéka volt.

Az egyes napok látogatottsága eltérő volt, 3-15 főig, a vetélkedőn nyolc család képviseltette magát 26 fővel. A legkisebb gyermek két éves, a legnagyobb 16 éves volt.

A visszajelzések szerint kedvező volt a fogadtatása kezdeményezésünknek. A szülők nyugodtak voltak, hogy gyermekeik hasznos dolgokkal foglalkoztak szabadidejükben, és nem csellengtek. A gyermekeknek sokszor nem volt kedvük hazamenni a programok után, még játszottak a Szolgálat kertjében.

A program ideje alatt szolgálatunk étkezdéje ebédet vagy elcsomagolható uzsonnát biztosított a gyermekek számára. A programok egy része ingyenes volt, a kirándulós programokon buszjegyet, vagy bérletet kellett hozniuk, a múzeumi belépőkhöz 50 vagy 100 Ft hozzájárulást kellett fizetniük, a fennmaradó részt a Családsegítő Szolgálat pályázatokból, vagy saját költségvetéséből fizette.

Mind a gyerekek, mind a szülők részéről igényt jeleztek felénk a további hasonló programokra.